

ЖИВЬ ОЖ

MODE
&
DE
PSYCHE

MIRROR

HANNIBAL

Yasuyuki Ueno
Zonder titel, 2010
Kleurpotlood op papier

Issey Miyake
Lente-Zomer 1995

МІРРОР

MODE
&
DE
PSYCHE

MIRROR

HANNIBAL

Mannequins in Maison Martin Margiela's showroom
Herfst-Winter 1994-95

INHOUD

- 7 **VOORWOORD**
Kaat Debo & Bart Marius
- 11 **CURATORENSTATEMENT #1**
Elisa De Wyngaert
- 19 **CURATORENSTATEMENT #2**
Yoon Hee Lamot
- 29 **REPLICA**
DE KRACHT VAN DE POP
Elisa De Wyngaert
- 73 **FACETTEN VAN KLEDING**
IN PSYCHIATRISCHE INSTELLINGEN
ROND 1900
Monika Ankele
- 105 **KUNST OF KUNSTGREEP?**
MAKE-UP, MORALITEIT EN DE GEEST
Lucy Moyse Ferreira
- 133 **KLEDING ALS THERAPIE**
HET GEBRUIK VAN KLEDING EN MODE IN PSYCHOMEDISCHE CONTEXT
Renate Stauss
- 163 **AL TE MENSELIJK IN EEN**
POSTHUMAAN TIJDPERK?
OVER CYBORGS, AVATARS EN LEGE OMHULSELS
Mara-Johanna Kölmel
- 195 **WANNEER TEXTIEL HUID WORDT**
OVER KLEDIJ EN IDENTITEIT
Yoon Hee Lamot

Comme des Garçons
Body Meets Dress, Dress Meets Body
Lente-Zomer 1997

VOORWOORD

In het najaar van 2022 slaan ModeMuseum Antwerpen en Museum Dr. Guislain voor de eerste maal de handen in elkaar voor de ambitieuze dubbeltentoonstelling *MIRROR MIRROR – Mode & de psyche*, een onderzoek naar de connectie tussen mode, psychologie, zelfbeeld en identiteit. Wat gebeurt er als een modemuseum en een museum over de geschiedenis van en actuele discussies over psychiatrie en geestelijke gezondheid elkaar vinden?

Hoewel onze collecties en onderwerpen ogenschijnlijk zeer verschillend zijn, bestond de intentie om samen te werken al veel langer. Wanneer men ervan uitgaat dat het ene museum focust op het lichaam en het andere zich bezighoudt met de geest, als aparte, elkaar niet beïnvloedende entiteiten, gaat men voorbij aan de complexe wisselwerking tussen deze beide componenten van onze identiteit. Vanuit de mode was er de vaststelling dat ontwerpers onder grote, almaar toenemende druk werken, gedictieerd door het steeds snellere ritme van opeenvolgende collecties. De recente Covid-19-pandemie maakte het onderwerp van mentale druk en daaruit voortkomende vormen van psychisch lijden, zowel bij gevestigde waarden als bij de jongste generatie ontwerpers en modestudenten, opnieuw *top of mind*. Ook de groeiende aanwezigheid van het digitale in onze maatschappij, en dus ook in de mode, heeft geleid tot nieuwe en vaak verstoorte relaties tot lichaam en geest en de lichaamsbeelden die we hanteren in onze samenleving. In MoMu stelt de tentoonstelling onze persoonlijke beleving van het lichaam centraal. In een onverwachte dialoog tussen kunstinstallaties en avant-gardemode worden thema's belicht als *body dysmorphia* (stoornis van de lichaamsbeleving), de gelaagde betekenis en geschiedenis van menselijke replica's zoals popjes en mannequinpoppen en de symbiose tussen kunst, mode en technologie in de vorm van cyborgs en avatars.

Soms echter ontspruiten kleding en stijl niet aan het hoofd van een bekende ontwerper, maar ontstaan ze in isolatie, in een psychiatrisch ziekenhuis of in de beslotenheid van een huiskamer. Zo trachtten psychiatrische patiënten te ontsnappen aan de psychiatrie, aan de eenheidsworst waarmee

een systeem probeerde ongewensten en onaangepasten te verknopen aan ons 'normaal'. 'Waanzinnigen' wilden het gesticht op een individuele manier ontvluchten en gebruikten hun kleding voor die vlucht. In het woord 'waan' zit een creatieve waarde die de term psychische kwetsbaarheid nooit kan dekken. Het gaat om de creativiteit die een noodzakelijke 'zin' aan de 'waan' geeft. De 'waan' staat voor veel meer dan een klein deeltje van de identiteit of de persoonlijkheid van iemand die lijdt aan psychosen. De waan kan wel degelijk zin geven, in de vorm van de artistieke creativiteit die het eventueel mogelijk maakt om aan het lijden te ontsnappen. En kunnen wij, omgekeerd, als diegenen die geen last hebben van psychotisch lijden, onszelf van een jargon voorzien om het zinnige ervan te willen zien? Meer dan verwacht zet de expo in het Museum Dr. Guislain in op de vrolijkheid en de vrijheid die de 'verknijpte' geest ons geeft. Uitzonderlijke kunstenaars, die elk op hun eigen manier kleding of textiel gebruiken om zichzelf een plaats in de wereld te geven, worden er bij elkaar gebracht. Hun creaties worden verborgen of slechts aan enkelingen getoond, maar ook met trots gedragen op de catwalk van de straat.

MIRROR MIRROR – Mode & de psyche kwam tot stand dankzij het enthousiasme van velen. Onze dank gaat uit naar de curatoren van respectievelijk MoMu en Museum Dr. Guislain, Elisa De Wyngaert en Yoon Hee Lamot. Oprechte dank ook aan grafisch vormgever Paul Boudens, de scenografen Bart Van Merode & Roel Huisman, en Tuur Demaegdt. Een bijzonder woord van dank aan de talrijke bruikleengevers, fotografen en auteurs die een bijdrage aan deze publicatie leverden, en aan uitgeverij Hannibal Books.

Ten slotte vermelden we ook graag de twee fantastische museumteams, die bijgestaan door vrijwilligers, stagiaires en productieploegen, hun ervaren schouders onder dit ambitieuze project hebben gezet.

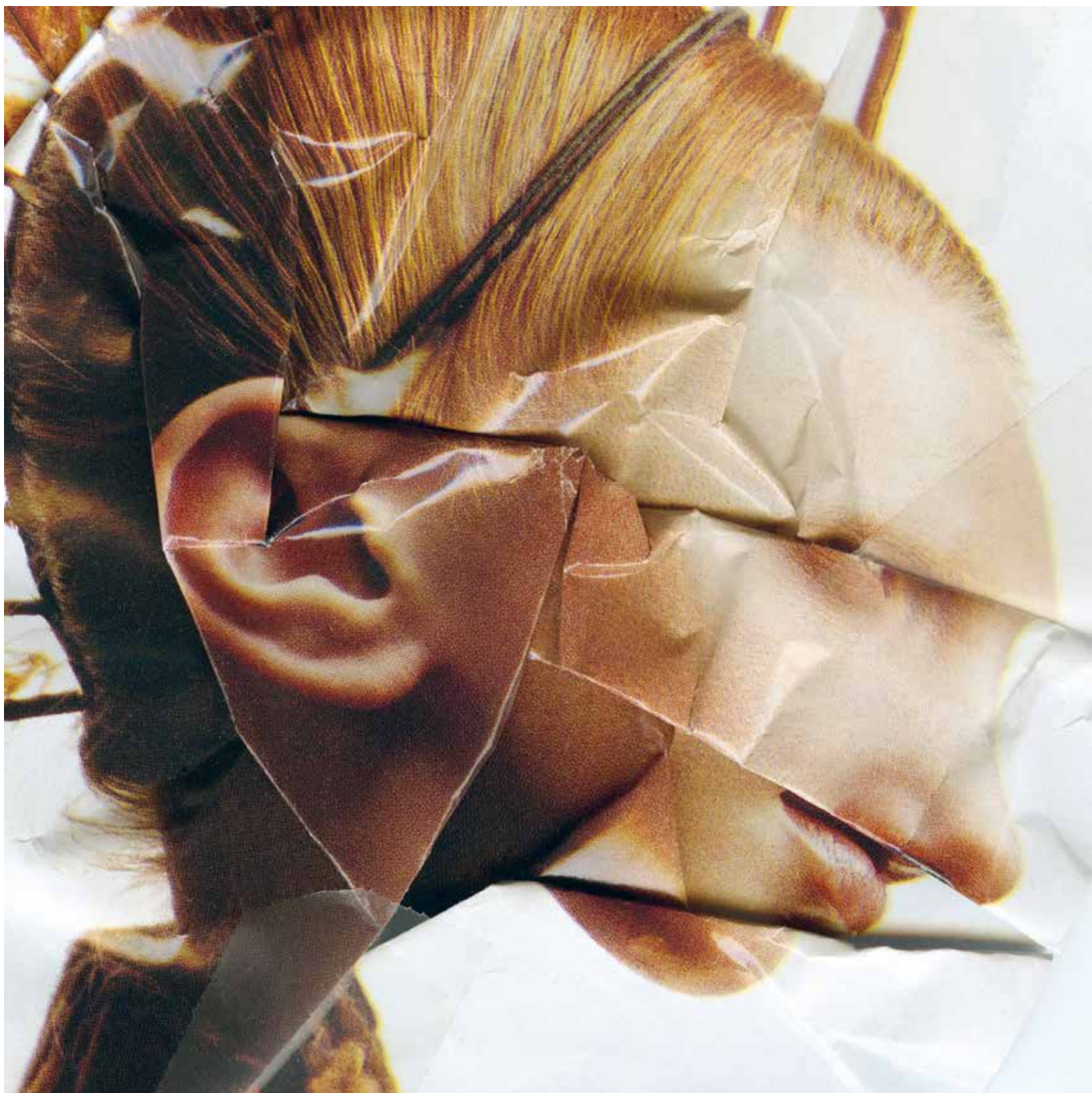

8
8

Pascale Vincke
Zonder titel, 1995
Droge pastel op papier

Dries Van Noten
Herfst-Winter 2022-23

10
10

Veronika Georgieva
in samenwerking met Stephen j Shanabrook
Paper Surgery, 2010

REFLECTIE REPLICICA AVATAR

II
II

‘Mode en de psyche’ verteld in twee hoofdstukken, op twee locaties. Dat is het opzet van de nauwe samenwerking tussen twee instellingen met een unieke geschiedenis, collectie en expertise. Na lange gesprekken met curator Yoon Hee van Museum Dr. Guislain besloten we om de relatie tussen mode en psychologie ieder vanuit een eigen invalshoek te onderzoeken. Voor de *MIRROR MIRROR*-tentoonstelling in MoMu betekent dat een sterke focus op het lichaam, een verhaal in drie delen.

Het lichaam staat onder constant toezicht: niet alleen door de observerende blikken van anderen, maar ook door de manier waarop we onszelf bekijken, vaak met een meedogenloze, subjectieve blik. De tentoonstelling in MoMu opent daarom met het thema **REFLECTIE**. In een dynamische scenografie met spiegels en gefragmenteerde glazen paviljoenen worden bezoekers uitgenodigd om te reflecteren over de manier waarop we onszelf bekijken. Hoe verbeelden, herdenken en transformeren modeontwerpers en kunstenaars het menselijk lichaam? Hoe worden klassieke schoonheidsidealen uitgedaagd? Kunnen kleding en kunst ons mentaal beschermen, bevrijden of kracht geven? In een spel van groteske, onverwachte proporties en volumes omarmen modeontwerpers als Comme des Garçons, Issey Miyake, Molly Goddard, Walter Van Beirendonck, Martin Margiela, Hussein Chalayan, Noir Kei Ninomiya, Simone Rocha en JW Anderson uiteenlopende lichaamstypologieën. Hun sculpturale creaties laten de lichaamsvormen van de drager onder de volumineuze kledingstukken aan de verbeelding over. Deze zwevende en open ruimte tussen het lichaam en het kledingstuk — ook wel het Japanse 'ma'-concept — geeft de drager ademruimte en bewegingsvrijheid. De silhouetten zijn als een beschermende architectuur. Om de tentoongestelde silhouetten kracht bij te zetten, vroegen we aan hairstylist en kunstenaar Cyndia Harvey om pruiken op maat te bedenken. Nadat Harvey op jonge leeftijd in Londense kapsalons met een focus op afrohaar werkte, werd ze een tijdlang de assistent van modehairstylist Sam McKnight. Sindsdien werkt Harvey samen met grote namen uit de modewereld en met artiesten als FKA twigs, Kendrick Lamar en Frank Ocean. Harveys creaties vieren de schoonheid en creativiteit van afrohairstijlen. Deze modesilhouetten staan in dialoog met hedendaagse kunst. Kunstenaars als Genieve Figgis — haar schilderijen worden beschreven in Lucy Moyse Ferreira's essay —, Genesis Belanger en Antony Gormley verkennen in hun oeuvre ieder op een eigen manier lichaamsbeelden, *bodydysmorphia*, de fragmentatie van het lichaam en de efemere grenzen tussen het lichaam en de ruimte. Tschabalala Self's levensgrote schilderijen met textiel richten zich dan weer op de iconografische betekenis van het zwarte vrouwenlichaam in onze hedendaagse cultuur. Dit eerste thema gaat over het loskomen van dwingende schoonheidsidealen en over de belangrijke, krachtgevende rol daarin van kunst en mode.

Dagelijks worden we met replica's van het menselijk lichaam geconfronteerd. We kunnen onszelf daarin herkennen, maar ook weer helemaal niet. Het thema **REPLICA** ontrafelt de gelaagde betekenis en geschiedenis van popjes en mannequinpoppen. De diverse objecten en verhalen die in de tentoonstelling samenkomen worden beschreven in mijn essay en vinden scenografisch hun plek in een poppenhuis op mensenmaat. De kunstenaars en modeontwerpers in *MIRROR MIRROR* spelen bewust met de ambiguïteit tussen het levende en het levenloze die eigen is aan poppen en mannequinpoppen. Ze gebruiken replica's als instrument om commentaar te geven op de neoliberale en kapitalistische maatschappij en, in een feministische kunstcontext, om symbolen van vrouwelijkheid en de machtsstructuren van het patriarchaat te ondermijnen. Poppen spelen daarnaast ook in tijden van crisis een belangrijke rol in het overbrengen van politieke en sociale boodschappen. Mannequinpoppen zijn ook in de context van een modemuseum een belangrijk thema. In *MIRROR MIRROR* zijn ze niet louter *placeholders* voor het levende lichaam — dynamiek en beweging zijn vaak een groot gemis in een modetentoonstelling —, maar objecten met een diepgaande betekenis en impact die aanzetten tot reflectie en artistiek experiment.

In het afsluitende thema wordt het fysieke lichaam achterwege gelaten. **AVATAR** gaat over de toenemende symbiose tussen kunst, mode en technologie in de vorm van cyborgs en avatars. Net als de fysieke replica is de avatar een surrogaat van de mens, een product van onze digitale cultuur. Mara-Johanna Kölmels essay belicht hoe de kunstwereld al sinds de jaren 1970 experimenteert met CGI-technologieën, terwijl het gebruik daarvan, maar ook de omarming van videogames en NFT's relatief recente ontwikkelingen zijn voor de mode-industrie. Immersieve videowerken van Ed Atkins, Pierre Huyghe en Melik Ohanian en de feministische fotocollages van Lynn Hershman Leeson komen in dit thema modeavatars tegen. Door gebruik te maken van posthumane figuren spreken deze kunstenaars en modeontwerpers over de veranderende positie van het fysieke lichaam in een toenemend digitale, artificiële en technologische realiteit. Door de scherpe scheiding tussen het fysieke en het virtuele af te tasten en te overbruggen, transformeren deze avatars ons zelfbeeld en onze blik op de wereld.

Met de *MIRROR MIRROR*-tentoonstelling en -publicatie is over mode en de psyche nog geen allesomvattend verhaal verteld. Dit eindeloos fascinerende onderwerp is wel een startpunt voor een nieuwe manier van kijken naar het lichaam en nodigt uit tot een open dialoog over lichaamsbeelden en mentaal welzijn in de modewereld. De tentoonstelling symboliseert ook een unieke symbiose tussen kunst en mode die zijn plek heeft gevonden in de ruimtes van het ModeMuseum. Tot slot geeft de uitwisseling met Museum Dr. Guislain hoop op al even inspirerende en versterkende samenwerkingen tussen culturele instellingen in de toekomst.

14
15

Martin Margiela's Barbies met hun handgeverfde pruiken

Imans hoofd, jaren 1920

18

18

INTIMITTEIT PERFORMANCE FASCINATIE

Mode, psychiatrie en outsiderkunst: het lijkt geen evidente combinatie. Toch is het dat net wél. Het idee dat je je niet enkel kleedt om je lichaam te beschermen of om het warm te houden, vinden velen evident. Niets zit ons dichter op de huid dan onze kledij. Ze is een bemiddelaar tussen onszelf en de wereld, een veruitwendiging van wie we zijn of wie we willen zijn. Mode geeft de mogelijkheid om ergens bij te horen, een gemeenschappelijke identiteit uit te bouwen, maar laat ook toe om uit de band te springen. De samenwerking tussen MoMu en Museum Dr. Guislain brengt deze intieme relatie vanuit uiteenlopende invalshoeken in beeld. Terwijl MoMu de focus legt op onze persoonlijke beleving van het lichaam, gaat Museum Dr. Guislain op zoek naar creaties van kunstenaars voor wie een kledingstuk onlosmakelijk verbonden is met wat zich binnenin henzelf afspeelt. Deze stukken komen nooit in de winkelrekken terecht, maar worden enkel gekoesterd door de ontwerper. Deze designers tekenen of naaien geen stuk om louter te dragen, ze ontwerpen om erin te *leven*.

Museum Dr. Guislain is opgebouwd rond de geschiedenis van de psychiatrie. In vele psychiatrische ziekenhuizen werd tot de jaren 1960 enkel gestichtskleding gedragen. Patiënten gaven bij opname hun persoonlijke kledij en spullen af. Het uniform maakte het mogelijk om het saamenhorigheidsgevoel te versterken of conflicten over bezittingen te vermijden. Voor sommigen vormde het een extra obstakel tegen ontsnapping. Dat niet iedereen zomaar zijn identiteit wou opgeven, blijkt uit de vele voorbeelden van gepersonaliseerde gestichtskledij: van het verscheuren van lakens tot een nieuw geïmproviseerd omhulsel, over aanpassingen aan het te dragen uniform, tot het maken van een volledig nieuwe outfit. Monika Ankele gaat hier in haar essay dieper op in en vertrekt van de stem van de patiënt die ze terugvond in medische dossiers en in egodocumenten zoals brieven en tekeningen. Renate Stauss belicht in haar essay drie kledingstukken die in psychiatrische instellingen werden gedragen en drie therapeutische settings en toont aan hoe medische en modieuze kledij een verzorgende en therapeutische, maar tegelijkertijd ook een controlerende en normaliserende functie hebben.

20
30

Dat kledij onlosmakelijk verbonden is met onze identiteit, staat buiten kijf. Vele werken van outsiderkunstenaars getuigen daarvan. Outsiderkunst is een term die, ondanks veel kritiek, nog altijd gebruikt wordt om kunstenaars te benoemen die buiten het officiële kunstcircuit werken. Ik ga hier in mijn essay dieper op in. Aan de hand van voorbeelden belicht ik kunstenaars die ofwel werk maken dat verbonden is met hun intieme leven als werk dat gemaakt is om door een publiek gezien te worden. In het thema **INTIMITIEIT** tonen we werk dat sterk verbonden is met de maker en soms enkel door de maker gezien wordt. Waarom ze creëren, is vaak gelinkt aan hun biografie. Zo proberen kunstenaars in de isolatie van de psychiatrische instelling hun verleden en identiteit bij zich te houden. Kledij staat ook symbool voor bepaalde maatschappelijke groepen. Kleding is verbonden met gender en het verlangen naar een andere genderidentiteit kan worden gesymboliseerd door stereotiepe beelden. Soms is kledij zodanig intiem dat het enkel in de privésfeer wordt geduld. Welke rol speelt een kledingstuk in het nastreven van een intiem verlangen en kan tijdelijke transformatie een uitweg bieden?

Christopher Kane
Pre-Herfst 2017

24
33

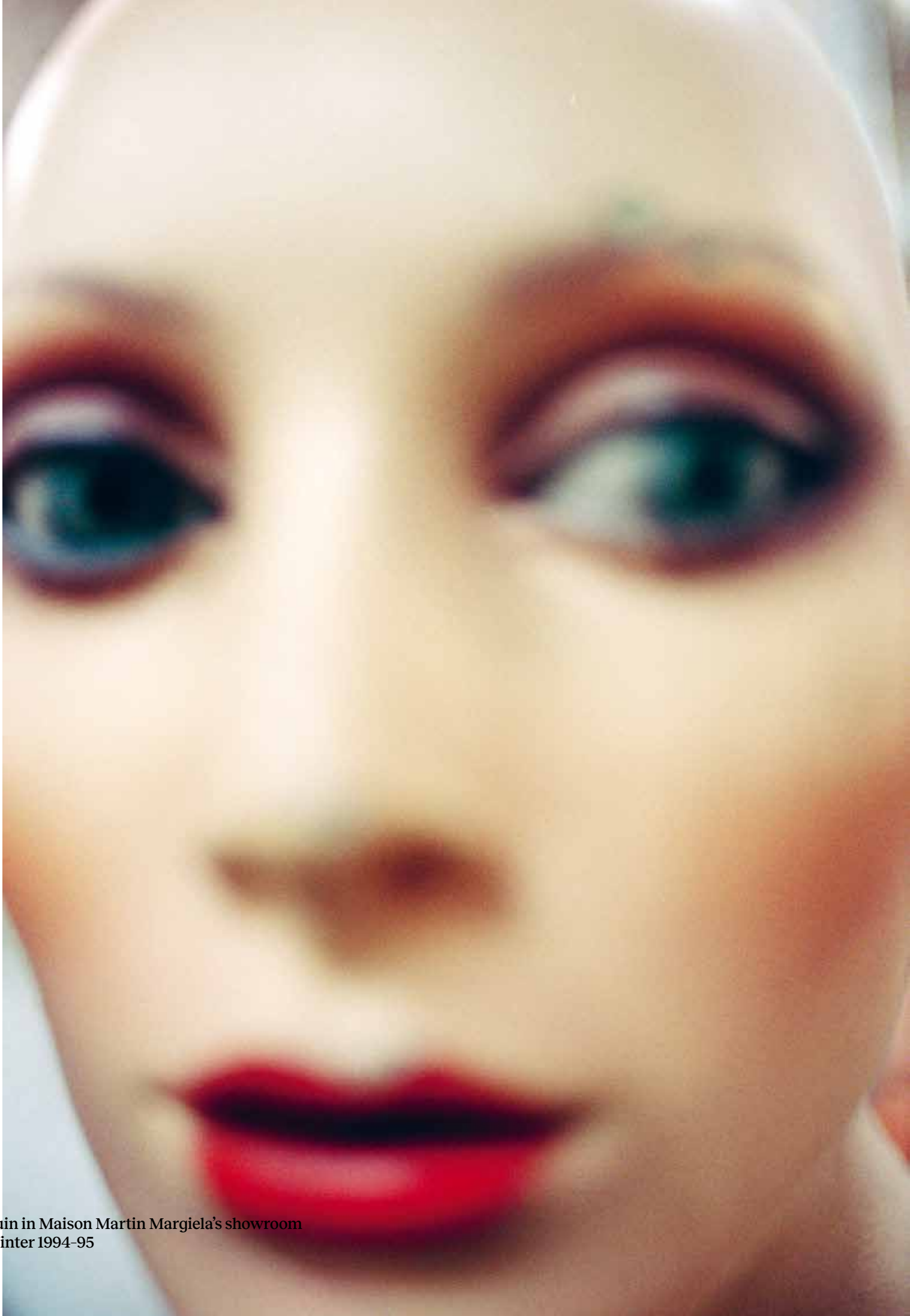
Christopher Kane
Pre-Herfst 2017

26

30

Mannequin in Maison Martin Margiela's showroom
Herfst-Winter 1994-95

Pascale Vincke
Zonder titel, z.d.
Gemengde techniek op papier

REPLICA

DE KRACHT VAN DE POP

Sinds ik als curator in MoMu aan de slag ging, ben ik omgeven door mannequinspoppen: stil en onbeweeglijk, bloedeloze en levenloze replica's van de mens met (althans voor mij) een mysterieuze aantrekkingskracht. Al in mijn eerste week in het museum werd ik tijdens een lunchpauze omringd door een leger naakte mannequins die wachtten om aangekleed te worden. Ze staarden me aan, sloten me zowel in als uit met hun blik. Ze bootsten subtiel verschillende 'menselijke' houdingen na. Het waren in tijd en ruimte bevroren schepsels. Hun stille aanwezigheid liet me allesbehalve onverschillig. In elk aspect van mijn job zijn ze voor mij de belichaming gebleven van artistieke mogelijkheden, maar ook de grenzen daarvan.

29

30

Voor het tentoonstellen van mode moet een curator onvermijdelijk op zoek naar een drager, een vulmiddel, een lichaam. De grote, slanke mannequin met kaukasische gelaatstrekken is de standaard geworden in musea. Dat voelt hoe langer hoe meer achterhaald aan, niet het minst omwille van het negeren van ras. In de zes jaar dat ik in het museum werk, ging ik bijna obsessief op zoek naar alternatieven en bestudeerde in winkels, tentoonstellingen, op vlooiemarkten en in boeken het gebruik van paspoppen. De laatste jaren raakten curatoren, academici en hedendaagse kunstenaars gefascineerd door menselijke replica's. Tentoonstellingen als *Silent Partners: Artist and Mannequin from Function to Fetish*,¹ en academische publicaties als *'Fashion, History, Museums: Inventing the Display of Dress'*² en *'Mannequins in Museums: Power and Resistance on Display'*,³ bogen zich over de geschiedenis van de mannequin in de context van kunst en mode. De tentoonstelling *MIRROR MIRROR — Mode & de psyche* in MoMu is dan ook het ideale moment om de verschillende betekenissen die aan mannequins en poppen worden toegekend, te onderzoeken. Ze worden niet alleen gepresenteerd als dragers voor mode, maar ook als de intrigerende, verwarrende en vaak politieke objecten die ze in wezen zijn. Deze veelsoortige menselijke surrogaten komen in de expo samen in een poppenhuis op mensenmaat.

In een ontmoeting met een menselijke replica schuilt een zekere horror. In zijn essay *'Das Unheimliche'* van 1919 beschrijft Sigmund Freud mannequins en poppen als potentieel griezelig omdat ze zich op de ongemakkelijke grens tussen bezielde en onbezielde objecten bevinden.⁴ Freud was van mening dat kinderen hun poppen graag als levende wezens beschouwen en verwachten dat ze tot leven komen ——— “ze zouden er zelfs naar verlangen”.⁵ Mijn tante, een enthousiaste poppenrestaurateur, maakte een realistische pop voor mijn moeder (haar zus) als klein meisje, met donkere ogen en keurige vlechtjes. Toen ze aanbod om er ook een voor mij te maken, heb ik dat beleefd afgewezen. Zoals Freud beweerde, kunnen poppen erg angstaanjagend zijn, zeker voor volwassenen. Het thema van de spookpop komt vaak voor in griezelfilms, waar angst wordt opgewekt wanneer poppen of paspoppen onverwachts tot leven komen. Dergelijke replica's verwarren ons en maken ons bang door hun dubbelzinnige status tussen leven en dood. Het is daarom interessant om de onderliggende psychologie te onderzoeken. Uit het *shrinking room*-experiment is gebleken dat heel jonge kinderen verhoudingen vaak fout inschatten en miniatuurobjecten behandelen alsof ze hun grotere tegenhangers zijn. Het experiment laat onder meer zien hoe kinderen in heel kleine stoeltjes proberen te zitten, gaan liggen op een poppenbed of in een speelgoedauto kruipen en hoe het onderscheid tussen een symbool en waar het voor staat kortstondig voor hen vervaagt.⁶ Op dat moment zijn poppen voor kinderen hun gelijken, wat verklaart waarom speelgoed dat tot leven komt al lang een populair thema is in kinderboeken en -films.

Dit boek verschijnt naar aanleiding van de dubbeltentoonstelling
MIRROR MIRROR – Mode & de psyche
in Museum Dr. Guislain, Gent & MoMu – ModeMuseum Antwerpen
08/10/2022 — 26/02/2023

MUSEUM DR. GUISLAIN

CURATOR

Yoon Hee Lamot

MEDEWERKERS TENTOONSTELLING

Wim Claeys
Alexander Couckhuyt
Arnout De Cleene
Tuur Demaegdt
Nico Deunijnck
Henk De Waele
Yoon Hee Lamot
Lieven Leurs
Bart Marius
Annemie Snejers
Kristine Timperman
Sarah Van Bouchaute
Eline Van de Voorde
Valerie Van den Plas
Saïdya Vanhooren

MEDEWERKERS MUSEUM DR. GUISLAIN

Femke Abraham
Ola Aldaas
Mohamed Amnad
Linda Arts
Fatiha Asghir
Kristof Baetens
Alvaro Baudoncq
Pierre Brewee
Rudi De Graaf
Marieke De Witte
Kurt Dewulf
Erwina D'Hoore
Yana Giller
Soheila Hashem
Arzu Karaca
Ilse Milants
Detlef Packo
Kristine Praet
Anne-Marie Spanoghe
Caroline Speeckaert
Geoffrey Staelens
Sybille Van den Berghe
Dieter Vanden Bossche
Sara Van Den Bossche
Sam Vandeweghe
Patrick Van Keer
Vincent Vankemseke
Phaedra Vanneste
Geert Van Pol
Kimberly Van Thuyne
Jeffrey Verheezen
Guido Verschaeren
Luckas Vervaecke
Judith Verween
Hendrik Wordragen

BRUIKLEENGEVERS

BELGIË

A.F.Vandevorst, Antwerpen
Art et Marges Museum, Brussel
MoMu – ModeMuseum Antwerpen, Antwerpen
Museum Dr. Guislain, Gent, schenking Créahmbxl
Trinkhall museum, Luik

DUITSLAND

Helga-Goetze-Stiftung in Stadtmuseum Berlin, Berlijn
Prinzhorn Collection, University Hospital Heidelberg, Heidelberg

FRANKRIJK

Galerie Christian Berst, Parijs
Jean-Noël Cristiani, Parijs
La Fabuloserie, Dicy
LaM, Lille Métropole Musée d'art moderne, d'art contemporain et d'art brut,
Villeneuve-d'Ascq
Philippe Lespinasse, Lokomotiv Films, Le Tourne
S.E.R.H.E.P. (Société d'études et de recherches historiques en psychiatrie),
Neuilly-sur-Marne

ITALIË

Museo di Antropologia criminale 'Cesare Lombroso', Università di Torino, Turijn

JAPAN

Atelier Yamanami, Koka 239
Mutsumi Suwa, Osaka
ROB Walbers, Tokio 330

NEDERLAND

Bas Kusters Studio, Amsterdam
Caroline de Haan, Haarlem
Museum van de Geest | Dolhuys, Haarlem
Privécollectie, Courtesy Galerie Hamer, Amsterdam
Stichting Collectie De Stadshof, Museum Dr. Guislain, Gent

VERENIGD KONINKRIJK

Bethlem Museum of the Mind, Kent
Christopher Kane, Londen
Henry Boxer Gallery, Richmond

COLOFON

AUTEURS

Monika Ankele
Elisa De Wyngaert
Lucy Moyse Ferreira
Mara-Johanna Kölmel
Yoon Hee Lamot
Renate Stauss

VERTALING

Hilde Pauwels

EINDREDACTIE

Katia Belloy

VORMGEVING

Paul Boudens

BEELDRESEARCH

Birgit Ansoms
Elisa De Wyngaert
Yoon Hee Lamot

PROJECTCOÖRDINATIE

Sofie Meert

DRUK & INBINDING

Graphius, Gent

COVERBEELD

Veronika Georgieva
in samenwerking met Stephen j Shanabrook
Paper Surgery, 2010
gebruikt in de Comme des Garçons Shirt
reclamecampagne Lente-Zomer 2010

ISBN 978 94 6436 628 0
D/2022/11922/08
NUR 452/644

© Hannibal Books, 2022

WWW.HANNIBALBOOKS.BE

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft geprobeerd voor alle teksten, foto's en afbeeldingen de wettelijke voorschriften inzake copyright toe te passen. Wie meent nog rechten te kunnen laten gelden wordt verzocht zich tot de uitgever te richten.

HANNIBAL
BOOKS

MODEMUSEUM ANTWERPEN

Museum
Dr. Guislain
Gent